

prošenj, ki so jih nekatere soseske podale zboru. — Svetec je naznanil, da je slovenska prestava občinske postave gotova. — Namesti ranjcega Ambroža je 8 poslancev, ki zastopajo mesta in trge, Dežmana volilo za deželnega odbornika, Guttmana pa za namestnika njegovega.

In tako je bilo konec zborovih razprav. Predsednik baron Codelli poprime besedo in se zahvaljuje Njih eksc. deželnemu poglavarju za prijazno pripomoč, vsemu zboru za nevtrudljivo delovanje in dr. pl. Wurzbachu, namestniku svojemu, za vrlo nadomestovanje, in ko se še poslovi od dež. zboru, kteremu je zadnjikrat predsednik bil, zakliče slavo Njih Veličanstvu presvitlemu cesarju Franc-Jožefu, kar poslanci trikrat navdušeno ponavljajo.

Na to poprime Njih eksc. deželni glavar besedo in se zahvaljuje za prijaznost, ki mu jo je zbor skazoval in ga zagotavlja zadovoljstva vladinega, da je rešil veliko in važnih opravil. — Predsednika-namestnik dr. pl. Wurzbach se zahvaljuje predsedniku baronu Codelli-u za dobrovoljno in pravo vodstvo deželnega zboru in mu zagotavlja srčno poklonjenost njegovo, kar ponavlja vsa zbornica z glasnimi klici.

Naposled poprime še dr. Toman besedo v slovenskem jeziku, in zahvalivši se gosp. predsedniku za prijazno sodelovanje njegovo, spominja se zboru ogerskega in hrvaškega ter pravi: Ne morem se zdržati, predno se sklene zbor, da ne govorim nekaj besedi o našem stanju, da ne govorim na srce zastopnikom zborov. Naj mogočni narodi zmerno in prevdarno postopajo in ne tlačijo manjših narodov; naj ne pozabijo, kadar zagovarjajo državne svoje stare pravice, tudi večnih pravic narodnosti, naj ne prezerajo posameznih narodnosti! Bog naj vodi narode vse, ki imajo posvetovati se o ustavi, ktera ima biti vez vseh kronovin in narodov Avstrije cele! Bog naj blagoslovi početje Cesarjevo, ki se je sam podal v sredo ogerskih narodov, da se pogodé z nami; Bog naj podaruje svetovalcem njegovim prave, pravične in koristne svete in misli, da zaslišijo nas vse, kadar se ima naši trdni in slobodni ustavi staviti temelj. Da se to zgodi, je volja in želja presvitlega Cesarja. Naj se izpolni! Jaz pa vskliknem v tem glasu, kteri kipí iz srca sinovom slovenskim, prestolu in državi vedno zvestim, jaz vskliknem: Slava presvitlemu Cesarju Francu Josipu! — In ves zbor gromovito trikrat vsklikne: Slava!

Iz deželnega zboru štajarskega.

Bridek stan imata gospoda Herman in dr. Razlag v našem zboru, kteri nima srca za ravnopravnost slovenskih Štajarcev. Predlog za slov. kmetijsko šolo je padel. Tako so hoteli tisti poslanci, ki tudi pravijo, da „zastopajo Slovence“ (ako bi jim kdo verjel!) V 19. seji je bil pogovor o finančnem sporočilu, naj se tistih 60.000 gold., ki so se namenili za nova zidanja ali prezidovanja, zbrise, ker je zdaj revščina povsod prevelika, da bi se za take reči denar nabiral. Nekteri so na vso moč zagovarjali, da se ta denar potrebuje, ker bo treba telovadnico, nornišnico in še marsikaj družega napraviti, — drugi pa, in med njimi tudi dr. Razlag, povdarjali so v svojih govorih, da to ne gré, ker je revščina prevelika in se denar z večim pridom drugam dá obrniti. Naposled pa je vendar obveljal odborov predlog. — Potem je bil predlog zastran uravnave reke Savine na dnevnem redu. Odbor predlaga, naj se dež. odboru naroči, da vse preišče in potem prihodnjemu zboru naznani, kaj in kako. Ko je potem dr. Razlag zboru razložil, kako važna da je ta reka za tamošnje prebivavce, ki drva in les po njej v spodnje kraje plovijo, bil je odborov nasvet koj sprejet.

V 24. seji, ko sta kazala, da zbor ne usliši pravičnih zahtev, pa jih tudi v deželnem odboru ne zastopa noben odbornik iz doljnega Štajerja, sta naravnost rekla, da bo treba se obrniti do vlade Njih Veličanstva. Konec zboru je bil 16. dne t. m.

Tržaški deželni zbor.

V seji 31. jan. in 7. svečana je poslanec Hermet čudno godel zastran jezika v tržaških uradnijah; samo laški jezik ima kraljevati, nemški ni nič, slovenski tudi nič; slovenskemu je milostljivi mož dopustil toliko pravice, da ga smejo Slovenci okolice tržaške rabiti, kadar imajo med seboj opravilo!! O modri Salomon! ki ne vé, da ima slovenski jezik na tržaški zemlji še stareje pravice mimo laškega in da slovenskemu tedaj tudi gré častno mesto v deželnem zboru in uradnijah tržaških! Padel je predlog Hermetov, ker je komaj dva prijatla našel v zboru. — V zadnji seji 14. dne t. m. se je sklenila prošnja do Njih Veličanstva, naj bi Trst z okolico svojo ne dajal rekrutov, kakor jih nekdanj ni dajal. Pri tej priliki se je slovenski poslanec Nabergoj, ki se je kakor tudi poslanec Primožič vrlo obnašal v zboru, pritožil v krepkem govoru, da slovenska okolica tržaška mora nositi dvojno breme: vojakov dajati armadi, vrh tega pa še 1000 mož v narodno stražo tržaške okolice, — po takem tedaj bi Slovani njeni res na vekomaj ostali sčavi (schiavi). Naj neha ta straža, ali pa naj se primerno plača ta služba, le to je pravično — je rekel Nabergoj. In pravo je rekel.

Dopisi.

V Kastvu na Istrskem 5. sveč. A. M. *) — Mi Primorci z velikim veseljem beremo v „Novicah“, kako se poslanci v deželnih zborih za pravice slovenskega jezika možki potegujejo; menda bo tudi drugod marsikdo rad bral, da vidi, kako se tudi naši možje v našem isterskem zboru vrlo ponašajo in za naše pravice zvesto trudijo. — Včeraj, ko je nedeljska pobožnost množico ljudi semkaj v Kastav privabila, počil in hitro raznesel se je glas, da tržaški časnik „Osservatore“ naznanja, da isterski deželni zbor je skoro enoglasno mesto Kastav za prihodnji sedež c. k. politične oblasti izrekel. Slava- in živio-klicev vsemu zboru ni bilo ne konca ne kraja. — Izvedeli smo, da poslanec gosp. Parisini, pošten Lah, je odstopil od poprijetega podpisanja vladnega predloga za našo sosedno Volovsko proti Kastvu, pa nazadnje po krepkih besedah prečistitega gosp. kanonika Jurinca, kteri, kakor predsednik odborov, je svoj predlog za Kastav navdušeno branil, razsvetljen od resnice in pravice za Kastav glasoval. Od sto in sto ust se je čulo: „Tù je vam prst božji! Bog poživi i blagoslovi gospodina Parisina!“ — Božja previdnost razdira gosto in temno meglo, ktera naše pravice zakriva; raste tedaj nada in upanje v srcih naših! In zares pravično je postopanje isterskega zboru v pogled sedeža c. k. oblasti v Kastvu. Njih Veličanstva jasno izrečena volja je, da v prenapredbi ima biti za podlago historično pravo in občna korist. Kastvu se rojstvo ne zna; temu so priča stare podrtine, stari napisi, stari feniški sreberni tolarji s hebrejskim napisom,**) ktere vinorejci pogostoma izkopljujejo. Kastav (nekdanji rimski Castellum) niti ni vas, niti trg, ampak

*) Predrago nam je bilo pisemce Vaše; sprejmite ob enem tudi srčno zahvalo starega dolžnika Vašega — saj veste za kaj.

Vred.

***) Žal nam je, da nimamo hebrejskih črk, da bi natisnili poslani prepis.

Vred.

mesto (civitas, grad), v katerem je vselej prebivala zvestoba, hrabrost vojaška in pa viša oblast.*) Zgodovina kaže, kako so naši starši južne meje naše dežele branili, in napade genoveške in pozneje tudi mletaške ljudovlade pogumno odbijali, za se in za celo Avstrijo hrabro se borili. Vnuki so sledili stopnje svojih dedov. Ko so Francozi našega generala Nugenta semkaj zapodili in skorej vjeli, je samo en poziv na pomoč spravil prostovoljno naše moze v krdelo, — in Francoz je bil zapoden. Al naši hrabri vojščaki niso samo svojih ognišč, svojih žen in svojih otrok branili, ampak šli so nad Francoza z Nugentom na Laško — in tamkaj so svojo kri za celokupno cesarstvo prelivali.***) Mi imamo že čez tisoč let svoje središče v Avstrii — Lontošna nedelja (druga pred pustom ali sexagesima) dobila je svoje ime od Lontoga; naš kmet je ne pozná pod drugim imenom, kajti ravno na to nedeljo so naši starši svojega poslanca na ljubljanski nekdanji „Landtag“ volili. — Ko je bila v našem zboru laška stranka zmogla in nas z glasovitim „Nessuno“ od tega središča odtrgati htela, mi pravi in verni unuki naših predečov skočili smo na noge, in kastavska protestacija bila je prva, ki je bila carskemu prestolu poklonjena in od Njih Veličanstva tudi milostljivo sprejeta.***)

Po našem izgledu so protestovale vse druge občine naše dežele; tako se je prekucnil nam sovražni isterski zbor, in po novih volitvah sedanji hvalevredni vstrojil. Kaj se ti zdi, častiti bravec? Naši zastopniki v porečnem deželnem zboru, ko so namesti volovskega trga mesto Kastav za sedež c. kr. oblasti postavili, ali niso po historiskem pravu modro in pravično glasovali? — Morebiti me prašáš: odkodi to, da je ostal Kastav dolgo časa zaničevan in skoraj pozabljen? Ljubi moj! Antagonizem in sovraštvo sta ga pod koš djala, in ondi je štirideset let plesnil — mislili smo že, da ga kmali na „londkarti“ ne bo! Zdaj pa nam srca veselja poskakujejo — slavni naš zbor je ta vražji koš prekucnil in zablščala nam je radostna nada, da carski dom in ministerstvo, kakor nekdanj na naše starše, bota tako zdaj tudi na nas milostive oči obrnila.

Isterski zbor s svojim pohvaljenim sklepom pa je tudi vstregel občnim interesom. Kastav, središče občine z 14.000 prebivavci, je že sam po sebi poprejšen okraj; ako o prazniku stopiš pred mestna vrata, ti tolika množica ljudi pred očmi mrgoli, da si misliš velik sejm. Novograjec spoznava med južnim Brsečem in severozapadnim Novigradom Kastav za svoje geografično središče; tukaj se kupuje in prodaja, in ker leži tikama pri novi trgovaški cesti na Reko, misli, da rešivši

svoja opravila pri gosposki dobí ob enem tudi v trgovini svojo korist. Kastavec, Čič in Brkin so si sosednji bratje; vsi trije živijo med skalovjem, in malo jih je, kateri bi leto in dan tretjino polente domá za družino pridelali. Čič in Brkin vidita, da se Kastavec obrtnije poprijema, da stariše, ženo in otroke prehrani; obá gresta s Kastavcem vred s trebuhom za kruhom; zato je nahajaš v turških, slavonskih, madjarskih in hrvaških gorah. Posebno sedanji čas, ko lakota strašno žuga, si Čič in Brkin s Kastavcem vred v Portsaidi, Izmaili, Kairi, Kazarzigu in Aleksandrii zaslužka iščeta, semkaj pa v Avstrijo pošiljata napoleonce in šterlinge svoji družinici za obleko in kašo. Vsak Kastavec zná kaj več kakor z matiko zemljo prevračati; zato ga Čič, Brkin, z eno besedo, Novograjec potrebuje, da se lenobe otrese, poljodelstvo zboljša, obrtnije poprime. Čas ni deleč, da Novograjec ne bo več Kastavca vabil, da mu žito mlati, stebre kleše, hiše zida, klupe in omare teše, golide, kadi, badnje in bavče struže in sklada — sam si bo znal pomagati, in zmanjšati svojo revščino. Ker je isterski zbor z omenjenim svojim sklepom pripomogel občni koristi, hvala mu!

Iz severne Istre 15. sveč. * Kurent se je letos žalostno držal pri nas, nekoliko zato, ker mu je bil kratek čas odločen, svoje neumne šale, zastarane navade razkazavati, nekaj zato, ker je povsod le naletel na prazne trebuhe in trezne buče, ktere so mu žalostne mrde kazale, ko jih je vabil v svoje veselice. Zdaj pa je šel, in prav da je šel, za leto in dan v pokoj. Mene je vendar dvakrat, še celó trikrat iz Istre na Kranjsko v bistriško dolino vlekli, da bi se malo razveselil in svoje tuge in skrbí iz glave zbil. Šel sem v čitalnico in res nisem šel zastonj, zakaj zmerno in pošteno sem se veselil. Videl sem predstavljati tri mične igre, namreč: „Raztresenca“, „Bob iz Kranja“ in „Domač prepír.“ Igravci in igravke so vselej svojo nalogo jako dobro izpeljali, tako, da sem si želel vsaki dan kaj takega videti, da bi mi ti le bili hoteli vstreči. Pa ni mi obveljala. Enkrat so se razkazali, ter odšli, in nisem jih več videl. Vendar srčna vam hvala, da znate tako lepo po domače iz gole ljubezni do naroda svojega slovenskega prijatlom streči. Tudi petje sem z veseljem slušal; posebno mi še zdaj čisti, krepki in prijetni glasovi ne grejo iz ušes, ktere je letos dvakrat nam privolila vrla gospodičina Franja Košomatova. Slišal sem mnogokrat v operah prijetne glasove, vendar mislim, da komaj prijetniše, ko sem jih tû slišal. Sploh moram reči, da čitalnica nas je zopet zadovoljila, ker ji je posebno mar, da nam kaže domače reči, da je bilo razveseljevanje prav zmerno, kakoršno terja splošna letošnja revščina. — Konečno moram nekaj potožiti. Vedno imam dosti pota, zdaj me zanese na to cesto, zdaj na uno. Se vé, da mora človek zdaj na svetu veliko potrpeti, a tega ne zmorem. Slišite, kaj se mi je prigodilo! Pot me nanese, da moram po kantonski cesti na Prem. Tû pridem do mosta, pa je pri strani podrt. Težko se spravim čez graben pri mostu z vozom ter si mislim: „hencano slab je, prav da ga popravijo.“ Nazaj gredé težko peljem in več časa sem v vodi, v grabnu tičal, dokler se skobacam na cesto. Zopet čez kaka dva meseca grem po tej poti; še mislil nisem na poprejšnjo prigodbo; al naenkrat mi zmanjka ceste, — mosta ni, — tudi nobene ograde, da bi me opominjevala: „varuj si tû življenja!“ Srečen sem bil, da sem šel po dnevu. Vendar vprašam: kdo bo človeku škodo povrnil, ako se komu kaka nesreča tû prigodi, ko se težko plazi po kamenjih čez graben? Kako more tudi ob deževji človek čez vodo? Za Božjo voljo! Saj kaka začasna brv naj bi se naredila, dokler velika cesta ni tû narejena!

*) Ces. Jos. I. pravi „benigne igitur considerantes, promemoratae communitatis et Civitatis Castuanae constantem ergo inclitam Domum nostram fidelitatis obsequiique zelum variis in occasionibus, maxime autem ante saeculum in strenua illa obsessae urbis defensione comprobatum.“ Cesar Jos. II. v pergameni 6. avgusta 1783. „Unsere getreuen Richter, Rath und die ganze Burgerschaft unserer Stadt Kastua . . .“

**) Vlastnoročno Nugenovo pismo ddo. Fiume den 22. Juli 1814 se glasi tako-le: „Kastua stellte eine Division — und ich fand in dem Eifer und Anhänglichkeit der Kastuaner eine höchst nützliche Stütze. Nachdem ich nach Italien segelte, kam die erwähnte Kastuaner Division mit mir, leistete in mehreren Gefechten die besten Dienste und hatte einen bedeutenden Verlust. Ich muss den Bewohnern von Kastua das beste Zeugniß über ihr Betragen geben, wo sie die grösste Anhänglichkeit und Entschlossenheit bewiesen, wo der Erfolg noch zweifelhaft war, und ihr Untergang die Folge des Misslingens gewesen wäre, dennoch hervortraten und durch ihr Benehmen Vieles zum Gelingen meiner Unternehmung beitrugen.“

***) Premilostljivi cesar Franc Jožef z vlastnoročnim pismom dne 25. aprila 1861 so svojemu ministru zapovedali, da se ondašnjemu kastavskemu glavarju gosp. A. M. za adresu naznani posebno zadovoljstvo.

V Gorici 18. svečana. ☉ — V „Slovcu“ (14. svečana) praša neki dopisnik „od štajarske meje“ (xy), kako da je z ono knjigo zastran slovenskega županovanja, katero sem bil jaz lani v „Novicah“ naznanil, da se v Gorici spisuje. Na to interpelacijo naj odgovorim, da knjiga bo v kratkem (v rokopisu) gotova. Vzrok, da ni še, kakor se je mislilo, dosihmal izdana, je ta, ker so se bile začele vsled „slovenskega programa“ in ministerskega predloga zastran nove politiške razdelitve dežel občinske zadeve nekako tako mešati, da se je pisatelju bolje zdelo, raji počakati, dokler se občinske razmere, kolikor toliko ustanové, da bo mogoče županom v vsakem oziru, popolnoma primerjenih formularov in podučeb ponuditi. V ta namen pričakuje spisovavec teksta kranjske, koroške in štajarske občinske postave, da se bo tudi na njihove od naše različne določbe, kolikor je treba oziral. Zakasnilo se je pa delo tudi zato, da se ga ni pisatelj že več ko 3 mesece dotakniti utegnil, ker je imel v deželnem zboru (odboru) opraviti. Slovensko županovanje spisuje namreč — naš Winkler.

Iz Ajdovšne. Š. — V Ajdovščini se je čitavnica nekako ponovila; preselila se je namreč v drugo stanovišče, katero je prostorno in lepo. Zavaljo tega so se že večkrat kratkočasili družbeniki, in 4. svečana napravil je odbor prvo veselico, ktere se je vdeležilo tudi mnogo Vipavcev, prijaznih naših sosedov. Iz začetka je bila mala beseda, potem tombola in naposled ples. Pri besedi so ajdovski pevci petospev „Napitnico“ Ipavčevo in dva čveterospeva peli; gosp. Carli, čitavničin tajnik, je prav dobro deklamoval Vodnikovo pesem: „Na Vršaču.“ Naš preljubljeni gosp. dr. Lavrič je lepo govoril, rekoč, da človek, kateri kakoršni koli ideji (misli) živi, je vès drug memo tistega, kateri živi in skrbi samo in le za svoj život in za svoj materijalni prid. Uni — pravi — je na visokeji stopnji in je žlahnejši od drugega, ako je res, kar nek nemški pisatelj piše: da ima človek visokejše ideje ali misli, da more jim živeti in tem idejam žrtovati sebe in kar mu je najdražje; to je pravi plemenitnik človeštva. — Možje tedaj, ki so se posvetili znanstvu in lepim svobodnim umetnostim, so gotovo možje visokejše omike in velike veljave. Omenil je dalje, da so se nekterim idejam žrtovali ne samo posamni ljudje, temuč tudi celi narodi, in da nam zgodovina skoro na vsakem svojem listu pripoveduje o tem. Gospôda slavna! — je rekel govornik — tudi mi živimo zdaj veliki ideji: ideji narodnosti, to je, mi Slovenci nočemo več skoro smrtnega spanja spati, ampak želimo in hočemo visokeje življenje živeti kot Slovani. Zato imamo čitavnice in druge narodne zavode, časopise in bukve, zato želimo narodnih šol in jugoslovanskega vseučilišča v Zagrebu. Nekteri dokazujejo pa svoje domoljubje tudi po drugem načinu. — Dalje je omenil, da je preskrbel odbor drugo stanovišče čitavnici, da pa je tako lepo in prostorno, je lastnik te hiše gospod Daniel Godina mnogo več potrošil kakor se je bil zavezal, zato in ker dokazuje ta gospod svoje domoljubje pri vsaki priliki, radostno izrekujem mu tukaj javno hvalo. Gosp. Jože Kalin podaril je lesteneč, drugi kaj družega in 4 družbeniki so nam napravili biljard, in ti so: gg. Bolafio, Duranti, Dan. Godina in And. Vrtovec. Vsem tem domoljubnim gospodom se zahvaljujemo pristrčno v imenu slovanstva. O da bi nikdar ne nehala v naših prsih ljubezen do domovine in do naroda in da bi vsi družbeniki izpolnovali naših družbenških pravil namen, ki je: buditi narodno zavest v sebi in drugih, učiti se slovenskega jezika in čisto slovensko govoriti, kar je le mogoče! H tej veselici je prišlo tudi nekoliko županov in družih posestnikov, kar nas je srčno veselilo; kajti tudi zdaj potrebuje čitavnica podpore, kakor prvo leto. Ni zadosti

pomagati, da se osnuje kak naroden zavod, ampak treba je, stanovitnim biti neprenehoma. Tu ne gré le za denar, — gré še več za moralni in duševni pomoček, in mar nam je za to, da imamo mnogo poštenih udov tudi po deželi. — Omeniti še imam, da so se po nekkih vaséh naše doline prav prosti fantje naučili lepega petja, in da nahajamo dosti mož, ki prav čisto slovensko govorijo. Kadar jih prašamo, kje da so se naučili, odgovarjajo: kaj ne bi tako govorili, saj že 10, 15 do 20 let „Novice“ beremo. Živili taki pošteni Slovenci!

Maribor 18. sveč. (Iz čitalnice.) V nedeljo 25. dne t. m. bode se v naši čitalnici igrala glediščina igra „Raztresenca“, kar se s tem tudi našim zunanjim gosp. članom naznanja. Začne se ob 7. uri zvečer.

Iz Celja 18. sveč. (Oznanilo čitalnično.) Po programu tukajšne čitalnice za veselice v letošnjem zimskem in pomladanskem času bi imela glediščina igra s tombolo 25. dne t. m. na vrsto priti. Zavaljo neudajnih zadržkov je ta veselica na dan 4. marca preložena, kar se s tem pristavkom naznanjuje, da se bode tisti dan šaloigra: „Kteri bo?“ predstavljala.

Odbor.

V Št. Pavlu pri Celju. — 5. svečana se je v naši po širokem svetu sloveči predilni in tkavski fabriki o polšestih zvečer velik ogenj vnel, da je vse zgorelo. V veliki nevarnosti je bila vsa soseska, ako Bog ne bi bil varoval vetra čez nas. Žalostno je v teh slabih časih, da je okoli 400 ljudi svoj kruhek zgubilo. Ali strašno je tudi to, da je nekoliko oseb zgorelo v ognji, katerih imen še ne vemo; za enega vemo, namreč Jurja Govediča iz št. Lorenca doma, 19 let starega; pogrešajo jih pa še več. Bodi jim Bog milostljiv!

Blaže Winter.

Od Savine 10. februarja. — Beseda, katero je celjska čitavnica 2. febr. Vodniku v spomin napravila, zasluži omenjena biti, ne le zato, ker je udom duševno hrano podelila, ampak posebno zato, ker je po prijaznosti nekterih pravih umetnikov bila izvrsten muzikalen koncert, kakoršen se malokje dá napraviti, kajti ondi so se igrala klasična dela Beethoven-ova, Mozart-ova, Haydenova itd. Začela se je veselica z govorom g. odbornika Pirnat-a, v katerem je s krepko besedo v kratkem družbi razložil delavnost Vodnikovo in njegov vpliv na razvitek slovenskega narodnega življenja; potem je sledil muzikalni del. Peli so se čveterospevi: „Vodniku“ in „Lahko noč“ od Tribnika in „Zvečer“ od dr. G. Ipavica. Naš mlinar Anton Grabič pa je pel pesem v spomin Vodnikov, katero je zmiraj veseli starček sam zložil. Z veliko pohvalo je na glasoviru igrala mala Berta Wagnerjeva, Tribnikova učenka, tako gladko, da se tej deklici, ktera bo kedaj še gotovo imenitna umetnica, nikdo ni mogel prečuditi. V prvem delu koncerta je po igri na glasoviru, po igri na goslih in glasoviru, sledilo klasično delo Beethoven-ovo „Grand Trio“ op. 29. I. del, za dvoje gosli in violo, katero so prav mojstersko igrali gospodje Tribnik, Salmhofer in Lang. Potem pa je sledil veličastni „veliki septet“ od Beethoven-a op. 20, prvi in drugi stavek, vredjen za gosli in glasovir. Igrala sta mojstra Tribnik in Salmhofer s tako ginljivo ljubeznjivostjo, kakor pravi umetnik vsigdar igra dela velikanskih klasikov. V drugem delu koncerta je bila „ouvertura“ k operi „Orlando Palandrino“ od J. Haydena, potem igra na fisharmoniki in glasoviru od Likl-na; igrala sta gosp. Tribnik in Berta Wagnerjeva. — Potem je prišel na vrsto drugi del pred imenovane Beethoven-ovega „Grand Trio op. 29“ za dvoje gosli in violo. Potem pa je sledil drugi biser muzikalne umetnosti, namreč Mozartov „Trio v es-dur“ za glasovir (Tribnik), gosli (Salmhofer) in violo (Lang), kateri je bil tako umetniško izpeljan, kakor se takemu klasičnemu

delu spodobi. Da so bila ta tako mojstersko igrana klasična dela z gromovito pohvalo sprejeta, mi ni treba praviti. — Čez program — na koncu prvega dela koncerta — je na prošnjo več gospodov na glasoviru igrala gospa Pesarič-eva, o kateri je znano, da je v Celji med krasnim spolom najprva umetnica na glasoviru. Po končani izvrstni igri ploskanja ni bilo pred konca ne kraja, da nas je gospá še z drugo igro razveselila. To je bila naša beseda, — najboljši umetniki in umetnice v izpeljavi klasičnih del, — našega pesnika in vodnika vreden spomin. — Očitno hvalo moramo izreči odboru čitavničnemu zato, da s takim koncertom ni združil plesa ali celo tombole; taka je prava, in tako naj zmiraj bode, ako nas imenovani gospodje še kdaj z umetnostjo svojo razveselijo, — vse ravno ne gré vkup, in vse tudi ni za vse. — Presrčna zahvala pa pred vsem drugim g. Tribniku, kateri nam je s svojimi prijatli ta izvrstni koncert napravil, in se ta večer na glasoviru, na fisharmoniki, na goslih, na violi in kot pevec slišati dal (na violončelu smo ga že popred slišali); nadjamo se, da ga z njegovimi prijatli kmali zopet slišimo; še posebno pa gosp. Tribnika in Salmhofer-ja prosimo za 3. in 4. stavek velikega Beethoven-ovega septeta op. 20. Prav zadovoljni bomo tudi s krajšo besedo, kajti zadnji koncert bi se bil lahko v dva razdelil. — Pri tej priložnosti naj omenimo, da je lansko leto v C. A. Spinovi dvorni prodajalnici za umetniške in muzikalne reči na Dunaji na svitlo prišla, po muzikalnih izvedencih obče hvaljena Gr. Tribnik-ova „Maša“ za 4 glase s partituro vred, ktera v prodajalnicah 2 gold., pri skladatelju v Celju pa le 1 gold. 50 kr. veljá, in ktero vsem pevskim društvom, organistom in cerkvenim predstojnikom prav živo priporočamo. Tribnik je izvrsten skladatelj pravih cerkvenih napevov.

Iz Ruš 15. sveč. D. G. — Več časa že se bori v naši fari slovenščina z nemščino; pa vidi se, da bo vendar le slovenščina zmagala, kajti čedalje bolj se zavedajo naši kmetje, koliko jim je omike potreba, in živo spoznavajo, da njim, kakor Nemcu, Lahu, Francozu in vsakemu narodu brez znanja materinega jezika je nemogoče do prave omike priti. Protivnikov imamo še veliko, in krivo tega je, da smo imeli pri nas, kakor povsod, do leta 1848. samo nemško šolo, zato nahajamo več takih ljudi, kateri slovenščine še ne poznajo ne, zato je pa tudi ne čilsajo; nemščine pa se tudi temeljito nikdar niso naučili in je zato ne razumejo; pri vsem tem pa niso le siromaki v omiki, temveč tudi sirovaki, katerim ni za nobeno reč mar. Napotek so tudi fabrike, katerih gleštamo v naši fari tri: dve steklarnici in eno papirnico; tudi železna postaja nam v tem oziru nič hasna ne donaša; — in tako imamo zmiraj dosti mešance. Al vkljub vsemu se je veliko pre naredilo; šolo imamo slovensko-nemško, in hvala vrlim g. duhovnom, pa tudi učiteljem, kateri so vsi iskreni domoljubje. In tako upamo, da, kadar bo naša mladina dorastla, imeli bomo tudi več dobrih rodoljubov, kateri ne bodo zame tovali domačih svetinj. Družba sv. Mohora pri nas pridno raste, in ako Bog dá, bode čedalje boljša. Tudi drugo družbo so vpeljali častiti gosp. B. Burcer, ktera si je naročila „Novice“, „Slovenca“ in „Zgodnjo Danico“, pa je tudi prav pridno čita. — Vreme imamo zelo prijetno; Bog ve, da je dobra spomlad!

Iz Senožec 10. sveč. — Da izrečem o revščini prvo besedo, se ne bo nikdo čudil, ker ta je tolika, da zadnji čas je, da se previdni možaki obrnejo tje, odkodar se je pomoči nadjati, vzlásti pa do visoke vlade, da bi nam zaostalo davščino preteklega leta odpustila, in sicer vsem sploh, ker revščina je splošna. Vzrok je — ni mi treba opisovati, saj vsak dobro vé —

lanska letina pa sedanji revni zaslužki. Bati se je, da ne izvrši revščina pri nekterih popolnoma svoje naloge v kratkem. Milost božja! da nam še zima prizanaša. — Od leta do leta pa vekšajo revščino še druge očitne napake. *) Z gnojem se ravna tod okoli še večidel, ko da bi ga treba ne bilo. Gospodarski pregovor pravi: „gnojnik je kmeta zlati rudnik“; al pomniti je, da le tedaj, ko je umno gleštan. — Pri živinoreji je tudi nemarnost velika, vzlásti kar se plemena tiče. Biki so pri nas redki skoro ko bele vrane, in še to, kar je, so večidel mršave pokveke. Če pomislimo, da dobremu biku je odločenih do 80 krav na leto, lahko vganemo vedno poganjanje krav, pa mišasta teleta. „Slabo seme, slab sad“ in tudi „pusta (slaba) njiva, uboga letina.“ — Velika napaka je tudi, da večidel le otroci živino gleštajo. „Kakoršen mojster, tako delo.“ — Tudi pri deci je ta napaka, ktera veliko slabega vzrokuje. **) — Več 100 divjakov (drobnic, lesnik itd.) so prikopali sosesčanje po gozdih svojih, in si je zdaj zasajajo po dozdevnih prostorih. Napredek! Dobro! al nekaj morem o tem še opomniti: Marsikdo ravna pri kopanju premalo varno pri koreninah, in pri nasadbi jim naredi premajhne prostore, zraven pa pridejo v pusto zemljo, v kamnita tla pa burji pred nos. Želeti bi bilo, da bi imeli več vrtnarskih bukvic, po katerih naj bi se pridno ravnali; in da bi hudobna roka zgubila moč do njih. — Soseska naša se pripravlja za drevesnico (čudno!) na najetem prostoru, mimo tega, da ima lastnih obilo! To je menda po vsem narobe svet. Ali ne? — Volkovi so tudi tako predrzni, da mimo tega, da so oni dan prišli trije na vrt nekemu lovcu ponoči, je prejšnji teden eden za soseskinim ovčarjem prilomastil do manj od 500 vaške bližave. Po prostori jih pa večkrat vidijo. — Pust se je pri nas klavrno sukalo; le ena devotka (naše tako velike srenje) se je omožila. Znamenje revščine!

Iz Kranja 20. sveč. — Danes smo v kapelici pokopališča našega, kjer počiva France Prešerin, imeli sv. mašo v spomin njegov.

Iz Trnovega na Notranjskem 17. sveč. — Nek dobrotnik iz Železnikov je pogorelcem v Harijah daroval 12.000 žeblicev. Čeravno je želja njegova, da bi njegovo blago delo skrivno ostalo, vendar nas keršanska hvaležnost priganja, da se mu očitno zahvaljujemo v imenu pogorelcev. Farno predstojništvo.

Iz Borovnice 9. svečana. R. — (Spomlad se nam bliža.) Prve oznanovaleke ljubomile spomladi že rijejo iz prebujene zemlje. Že cvetejo pridnim bčelicam tolikanj zaželene bele slepice ali kurice (*Helleborus niger*; L) in spomladna resa (*Erica carnea*; Scop); potem snežni zvončiki (*Galanthus nivalis*; L), širokopernati lapuh (*Tussilago Farfara*; L), dišeče vijolice (*Viola odorata*, L); pritlehne trobentice (*Primula acaulis*; Jacq.); mali rigelci (*Bellis perennis*; L); navadna leska (*Corylus Avelana*; L) in tudi razne vrbe (*Salices*) že nastavljajo po šibkih vejicah mačice, ki se bodo kar kar razcvetale. Potuhnjeno kuka poljski muren (*Gryllus campestris*) v toplih dnevih iz svoje luknjice ogrevaje se v gorkih sončnih žarkih in veselo šviga sèm ter tjà brzonožni mali martinček (*Lacerta agilis*) iskaje kje bi zasačil kako muhico, ki se je tudi že prebudila iz zimskega spanja. Nekaj dni še, in lepa zelena odeja, posejana z mnogimi in raznimi cveticami, bo (ako ne pomori ne-

*) Ne morem si kaj, da ne bi izrekel vroče želje zaradi čitalnice sposobnim možakom, ki priznavajo korist narodnih čitalnic, po katerih edinih more izmotati se narodna omika, gotovi vir napredka. Nujte se tedaj možaki! pomisleči resnico besed: „Gorje! kdor zaostane.“

**) Spominjam se umrle žl. bl. g. v G., ki je djala: na teh dveh mestih bi se imeli posebno umni ljudje sukati, ne pa nevedna deca.

nadni mraz pomladnih hrčk) ogrinjala in kinčala zemeljsko površino in poljski škrjanček (*Alauda arvensis*) bo v zraku v okrogih sukaje žvrgolel svojo pesmico budivši kmetovavca: sej! sej! sej! orji! orji! orji! kopaj! kopaj! kopaj!

Iz Ljubljane. Deželni zbor naš je tedaj tudi pri kraji — skor po celih 3 mesecih. Dela je bilo obilo in marsikaj se je dovršilo, marsikaj pa je ostalo v nalogu prihodnjim zborom. Saj tudi „Rim ni bil v enem dnevu zidan“ — pravi starodavni pregovor, in s tem naj se tolaži tudi narod naš, kateri še ni dosegel, kar slovenski deželi gré po ravnopravnosti družih narodov. Naj protivniki naši, kateri nemško „kulturo“, ki je od danes do jutri, stavijo na mesto večne pravice, nikar ne mislijo, da je propala pravična reč, — in naj judovska in kristjanska peresa v dunajskih, graških in družih časnikih nesramno napadajo, kar je naše po volji Božji in Cesarjevi: vse njih naspotovanje nam še le prav pomaga, kajti resnične ostanejo besede Slomšekove, ki jih ima vsak iskren pa strpljiv Slovenec zapisane v svojem srcu: „Le naj gnojijo z gnojnico hudobnih svojih jezikov, prav močno naj gnojijo; toliko gorše bo rastlo seme večne pravice!“ — „Zukunft“ pa je pravo zadela, rekši v 39. listu, da Slovenci imajo grofa Borkovskega v grofu Antonu Auerspergu; kakor uni v galicijskem zboru hoče, da poljska narodnost pogoltne rusinsko, tako ta, da nemška pogoltne slovensko. Al še je jutri tudi dan!

— Hranilnica se je zopet radodarna skazala; zraven družih daril je darovala Dolencem 4000 gld., ljubljanski otročji bolnišnici 1000 gold.

— Gosp. pl. Radič je poklonil Njih Veličanstvu 6 svojih zgodovinskih knjig. Presvitli cesar so blagovolili sprejeti ta dela v svojo knjižnico in ukazali, naj se pisatelju v Njih imenu izreče zahvala.

— Naš častiti rojak gosp. Blažir, svetovavec v c. kr. državnem ministerstvu, je sprejel red sl. železne krone.

— Dež. sodnije svetovavec gosp. dr. Melè, naš občespoštovani rojak, pride iz Leoben-a v Gradec za c. k. državnega pravdnika.

— Žitnica ljubljanskega okraja, o kateri je lani vrtal g. Cepuder, vendar ni izmišljena stvar. Iz gotovega vira smo slišali, da je omenjena žitnica imela in da še ima veliko premoženja, da bi bila lahko vzlasti letos velika dobrotnica, ako ne bi bilo njeno gospodarstvo v tako žalostnem stanu. Da se sedanje premoženje spravi na dan in v društveno gospodarstvo vpelje pravilni red, sklical je ljubljanski okrajni predstojnik, g. Pajk na 12. febr. t. l. v posvetovanje vse ustanovnike in ude tega društva. Radovedni smo, kaj da pride na svitlo o tej zadevi, o kateri smo dozdej le toliko slišali, da je zelo zamotana. Gotovo je, da je bila žitna zaloga iz žitnice prodana; kje je skupljeni denar in koliko ga je, izvedeti se mora po tistih možeh, ki so imeli opravišstvo v svojih rokah. Nadjamo se od čast. gosp. predstojnika Pajka, da bode, kakor je rekel, po ustavni, tedaj očitni poti svetu dal vedeti, kar je izvedel; saj je tudi žitnica bila očitna. Iz zgodovinskega ozira je pa tudi to zanimivo, da so našli v nji kosti 5 mačkov, ki so nekdej žito branili mišim. Ko ni bilo žita več, ni bilo tudi mišek več, in ubogi mački so glada konec vzeli, in kosti njih so bile — inventar žitničin.

— Čitalnica napravi 25. dne t. m. in 18. dne prihodnjega meseca „besedo.“ Ker bojo gospodičini in gospodje, ki so na Vodnikov dan nas posebno razveselili z Ipavčevo mojstersko operêto, tako prijazni,

da jo ponovijo 25. dne t. m., jim je hvala že naprej zagotovljena. — Na velikonočni pondeljek napravi čitalnica združena s „Sokolom“ na pomoč ubogim Dolencem veliko „besedo“ v gledišču.

— „Sokol“ bo imel vès zimski čas v gostilnici čitavničini svoje večerne shode vsako saboto, samo takrat ne, kadar je drugi dan „beseda“ čitalnice. Prvi shod preteklega tedna, če tudi brez programa, je bil jako zanimiv.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Deželni zbori takraj Litave so večidel pri kraji; le dunajski še deluje do 21. dne t. m.; českemu in galicijskemu je dovoljena dalja dôba; o dalmatinskem nič ne vemo, ker je tako tih, kakor da bi ga ne bilo. — Hrvaški pošlje svojo adresno po podpredsedniku Šuhaji in Mrazoviću v Budo-Pešt, kjer jo bode Njih Veličanstvo neki 22. t. m. sprejelo. Žalibog! da vesele naše nade, da Hrvatska zastavi prvo krepko zagojzdo v magjarski dvalizem, so splavale po Savi! Vse, kar se sliši in bere zdaj o ogerskem zboru, napolnuje avstrijsko slovanstvo sè strahom, da se razcepi Avstrija na dvoje: na eni strani da kraljuje Magjar, na drugi Nemeč. Tolažba avstrijskih Slovanov je le še septemberski manifest, kateri zagotavlja, da še le tadaj bode vlada sklenila o ogerskih zahtevah, ko se bojo zaslišali deželni zbori tudi takraj Litave. Nekteri ogerski časniki se sicer šopirijo tako, kakor da bi bili narodi takraj Litave le gledavci, kako Magjari Avstrijo snujejo, pozabivši, da je postavedajna pravica med vse avstrijske narode enako razdeljena. Razprave o adresi v ogerski doljni zbornici ne bojo dolgo trajale; vendar se sliši, da točka o narodnosti ne bo tako gladko iztekla, kakor Magjari mislijo, kajti Srbi in Rumuni pod ogersko krono bojo zahtevali popolno politično ravnopravnost narodno, o kateri Deakova adresa komaj da črhne. Vidi se iz vsega, da se Magjari ničesa niso naučili iz skušnj preteklih let! „Zukunft“ pod naslovom: „Nevarnost“ (die Gefahr) tehtno popisuje jedro ogerskih zahtev. Nemški časnikarji pa se tudi ničesa niso naučili, kajti stara „Presse“ bere Poljcem v Galiciji smešne levite, rekoč: „Znebite se svojih federalističnih sanjarij; niti iz Hrvaškega niti iz Českega dohaja kultura in civilizacija; le čez in skozi Nemčijo pelje pot v zahodne dežele, kulture polne. To dajamo še enkrat Poljcem v prevdarek — in sicer zadnjikrat! Še je čas vrniti se na drugo pot.“ Wenn sich die Polen nicht schon morgen bessern, pravi „Politik“ — so, so — wandert der Michl aus! — Po vsem se vidi, da je nastal prav neugoden čas in da vse hrepeni po tem, da bi zasijala kmali vesela zarja, ki jo je obljubil septemberski manifest. — Danes v (torrek) so imeli vsi ministri priti v Budo Pešt do Njih Veličanstva v posvetovanje notranjih in unanjih zadev, kajti zopet se sliši, da se je pruska vlada začela huje repenčiti.

Milodari za Dolence.

Gospod Blaž Vomberger, fajmošter na Primskavem 2 gold.
Neimenovan dobrotnik 1 gold. 20 kr.
Fara dobrovska po gosp. fajmoštru J. Vidmarju 6 gld.
Gosp. Luka Svetec, dež. poslanec 3 gld.

Kursi na Dunaji 20. februarija.

5 % metaliki 61 fl. 75 kr. Ažijo srebra 102 fl. 80 kr.
Narodno posojilo 64 fl. 90 kr. Cekini 4 fl. 90 kr.